

Συνοπτική παρουσίαση της γνωμοδότησης του Ευρωπαϊού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων σχετικά με την ανταλλαγή πληροφοριών για υπηκόους τρίτων χωρών όσον αφορά το Ευρωπαϊκό Σύστημα Πληροφοριών Ποινικού Μητρώου (ECRIS)

[Το πλήρες κείμενο της παρούσας γνωμοδότησης είναι διαθέσιμο στην αγγλική, γαλλική και γερμανική γλώσσα στον δικτυακό τόπο του ΕΕΠΔ www.edps.europa.eu]

(2016/C 186/05)

Η επέκταση στους υπηκόους τρίτων χωρών της ανταλλαγής πληροφοριών που αφορούν το ποινικό μητρώο στην ΕΕ στο πλαίσιο του ECRIS (Ευρωπαϊκό Σύστημα Πληροφοριών Ποινικού Μητρώου) αποτελούσε εδώ και καιρό πρόθεση του ευρωπαϊού νομοθέτη. Η κατάρτιση της πρότασης επέκτασης του ECRIS στους υπηκόους τρίτων χωρών επισπεύσθηκε λόγω του θεματολογίου της ΕΕ για την ασφάλεια, στο οποίο αναγνωρίστηκε για το ECRIS ότι «η λειτουργία του δεν είναι αποτελεσματική όσον αφορά τους υπηκόους τρίτων χωρών που έχουν καταδικαστεί στην ΕΕ».

Το πλαίσιο ECRIS χρησιμοποιεί επί του παρόντος την ιθαγένεια κράτους μέλους των καταδικασθέντων προσώπων ως κεντρικό σημείο στην ανταλλαγή πληροφοριών. Για τον λόγο αυτό, δικαιολογείται η δημιουργία παράλληλου συστήματος για τους υπηκόους τρίτων χωρών. Η Επιτροπή επέλεξε να εφαρμόσει την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με το ποινικό μητρώο υπηκόων τρίτων χωρών σε ένα αποκεντρωμένο σύστημα, μέσω της χρήσης φίλτρου ευρετηρίου για κάθε συμμετέχον κράτος μέλος. Το φίλτρο ευρετηρίου θα επικαιροποιείται με συγκεκριμένες πληροφορίες κάθε φορά που καταδικάζεται υπήκοος τρίτης χώρας και θα αποστέλλεται στα άλλα κράτη μέλη.

Ο ΕΕΠΔ έχει αναλύσει προσεκτικά τη νομοθετική πρόταση και εκδίδει συστάσεις με σκοπό να συνδράμει τον νομοθέτη και να διασφαλίσει ότι τα νέα μέτρα θα συμμορφώνονται με τη νομοθεσία της ΕΕ για την προστασία των δεδομένων και, ειδικότερα, με τα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ.

Μολονότι ο ΕΕΠΔ επικροτεί την πρόταση δημιουργίας ενός αποκεντρωμένου συστήματος της ΕΕ για την επεξεργασία δεδομένων που αφορούν το ποινικό μητρώο υπηκόων τρίτων χωρών, βάσει μηχανισμού αναζήτησης «αντιστοιχίας / μη αντιστοιχίας» και χρησιμοποιώντας τεχνικά μέτρα που αποσκοπούν στον περιορισμό των παρεμβάσεων στο δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής ζωής και στο δικαίωμα προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, εγείρει εντούτοις τρεις βασικούς προβληματισμούς και διατυπώνει και άλλες πρόσθετες συστάσεις, που αναλύονται περαιτέρω στη γνωμοδότηση.

Πρώτον, για τους υπηκόους τρίτων χωρών θα πρέπει να εφαρμοστεί καθεστώς αντίστοιχο με αυτό που ισχύει για τους υπηκόους της ΕΕ όσον αφορά την επεξεργασία δακτυλικών αποτυπωμάτων, το οποίο θα λαμβάνει υπόψη την ιδιαιτερότητα των εθνικών ποινικών συστημάτων, εκπληρώνοντας με τον τρόπο αυτό τις απαιτήσεις αναγκαιότητας και αναλογικότητας της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Δεύτερον, το κείμενο της πρότασης αναφέρεται ανακριβώς στις πληροφορίες που περιέχονται στο φίλτρο ευρετηρίου ως «ανώνυμες». Ο ΕΕΠΔ συνιστά να διασαφηνιστεί ότι οι πληροφορίες που υπόκεινται σε επεξεργασία για τους σκοπούς του ECRIS για υπηκόους τρίτων χωρών συνιστούν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία έχουν υποβληθεί σε διαδικασία ψευδωνυμοποίησης, και όχι ανώνυμα δεδομένα.

Τρίτον, ο ΕΕΠΔ θεωρεί ότι η δημιουργία ενός διαφορετικού τύπου συστήματος επεξεργασίας δεδομένων για τους υπηκόους της ΕΕ που έχουν ιθαγένεια τρίτης χώρας, εκτός από αυτό που ισχύει για τους υπηκόους της ΕΕ, δεν πληροί τις απαιτήσεις αναγκαιότητας δυνάμει της νομοθεσίας της ΕΕ για την προστασία των δεδομένων και θα μπορούσε να οδηγήσει σε διακρίσεις. Ως εκ τούτου, ο ΕΕΠΔ συνιστά τα μέτρα που προβλέπονται στην πρόταση να αφορούν μόνο τους υπηκόους τρίτων χωρών και όχι και τους υπηκόους της ΕΕ που έχουν επίσης ιθαγένεια τρίτης χώρας.

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΠΛΑΙΣΙΟ

I.1. Διαβούλευση με τον ΕΕΠΔ

1. Στις 19 Ιανουαρίου 2016 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της απόφασης-πλαίσιο 2009/315/ΔΕΥ του Συμβουλίου όσον αφορά την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με υπηκόους τρίτων χωρών και όσον αφορά το Ευρωπαϊκό Σύστημα Πληροφοριών Ποινικού Μητρώου (ECRIS), και για την αντικατάσταση της απόφασης 2009/316/ΔΕΥ του Συμβουλίου ⁽¹⁾ («η πρόταση»). Πριν από τη δημοσίευση της πρότασης ζητήθηκε άτυπα η γνώμη του ΕΕΠΔ. Ωστόσο, ο ΕΕΠΔ εκφράζει τη λύπη του για το γεγονός ότι δεν έλαβε αίτηση γνωμοδότησης μετά τη δημοσίευση της πρότασης.

⁽¹⁾ COM(2016) 7 final, 2016/0002 (COD), Στρασβούργο, 19 Ιανουαρίου 2016.

1.2. Στόχος της πρότασης

2. Το ECRIS είναι ένα ηλεκτρονικό σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με προηγούμενες καταδικές που έχουν επιβληθεί από ποινικά δικαστήρια της ΕΕ εις βάρος ενός συγκεκριμένου προσώπου στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών και για άλλους σκοπούς, εφόσον επιτρέπεται από το εθνικό δίκαιο. Το σύστημα βασίζεται στην απόφαση-πλαίσιο 2009/315/ΔΕΥ του Συμβουλίου ⁽¹⁾ («η απόφαση-πλαίσιο») και στην απόφαση 2009/316/ΔΕΥ του Συμβουλίου ⁽²⁾.
3. Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση που συνοδεύει την πρόταση, το ECRIS διέπεται από τη βασική αρχή ότι είναι δυνατή η λήψη πλήρους συνόλου πληροφοριών σχετικά με τις προηγούμενες καταδικές ενός υπηκόου της ΕΕ από το κράτος μέλος ιδιγένειας του συγκεκριμένου προσώπου, το οποίο μπορεί να παρέχει, κατόπιν αιτήματος, αναλυτικά και ενημερωμένα στοιχεία σχετικά με το ποινικό μητρώο των υπηκόων του, ανεξαρτήτως του κράτους της ΕΕ στο οποίο είχαν εκδοθεί οι καταδικαστικές αποφάσεις. Η δομή αυτή δυσχεραίνει επί του παρόντος τη δυνατότητα των αρχών να ανταλλάσσουν πληροφορίες μέσω του ECRIS σχετικά με καταδικές εις βάρος υπηκόων τρίτων χωρών και ανιθαγενών (εφεξής υπήκοοι τρίτων χωρών), δεδομένου ότι «οι υπήκοοι τρίτων χωρών δεν έχουν κράτος μέλος ιδιγένειας» και «ώστε να είναι δυνατή η πλήρης επισκόπηση του ποινικού μητρώου ενός συγκεκριμένου ατόμου, οι αιτήσεις πρέπει να αποστέλλονται σε όλα τα κράτη μέλη καταδικής» ⁽³⁾.
4. Ως εκ τούτου, στόχος της πρότασης είναι να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα του ECRIS όσον αφορά την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με το ποινικό μητρώο υπηκόων τρίτων χωρών.
5. Στην αιτιολογική έκθεση περιγράφεται το σύστημα που επελέγη για την επίτευξη αυτού του στόχου. Το σύστημα θα είναι οργανωμένο σε αποκεντρωμένη βάση, το οποίο σημαίνει ότι δεν θα υπάρχει ενιαία βάση δεδομένων σε επίπεδο ΕΕ που θα περιέχει τις σχετικές πληροφορίες, αλλά ότι κάθε κράτος μέλος θα διατηρεί αρχείο δεδομένων. Τα κράτη μέλη θα υποχρεούνται να εξάγουν τα στοιχεία ταυτότητας από το οικείο ποινικό μητρώο και να τα καταχωρίζουν σε ξεχωριστό αρχείο, «το φίλτρο ευρετηρίου», όπου εκδίδεται καταδικαστική απόφαση εις βάρος υπηκόου τρίτης χώρας. Τα δεδομένα θα μετατρέπονται σε «κλειδωμένα αρχεία και κλειδιά». Το φίλτρο ευρετηρίου θα διανέμεται σε όλα τα κράτη μέλη, παρέχοντάς τους τη δυνατότητα να πραγματοποιούν ανεξάρτητη αναζήτηση στις εγκαταστάσεις τους. Το σύστημα θα επιτρέπει στα κράτη μέλη να προβαίνουν σε αντιστοιχία των δικών τους δεδομένων με το αρχείο και να διαπιστώνουν αν υπάρχουν περαιτέρω καταχωρίσεις ποινικού μητρώου σε άλλα κράτη μέλη (σύστημα αντιστοιχίας/μη αντιστοιχίας).

II. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

37. Όπως έχει ήδη επισημανθεί στη γνωμοδότηση την οποία εξέδωσε ο ΕΕΠΔ το 2006 σχετικά με την πρόταση για το ECRIS, «όσον αφορά τους υπηκόους τρίτων χωρών, ενδέχεται να χρειασθεί εναλλακτικό σύστημα», διότι «για προφανείς λόγους, το προτεινόμενο σύστημα δεν ισχύει σε αυτές τις περιπτώσεις» ⁽⁴⁾. Επικροτούμε, ως εκ τούτου, την παρούσα πρόταση και αναγνωρίζουμε τη σημασία της αποτελεσματικής ανταλλαγής πληροφοριών που προέρχονται από το ποινικό μητρώο καταδικασθέντων προσώπων, ιδίως στο πλαίσιο της έγκρισης του θεματολογίου της ΕΕ για την ασφάλεια ⁽⁵⁾.
38. Έπειτα από προσεκτική ανάλυση της πρότασης, ο ΕΕΠΔ διατυπώνει τις ακόλουθες συστάσεις με στόχο να διασφαλιστεί η συμμόρφωση με τη νομοθεσία της ΕΕ για την προστασία των δεδομένων:
  1. Όσον αφορά την υποχρεωτική χρήση δακτυλικών αποτυπωμάτων για τους υπηκόους τρίτων χωρών, θα πρέπει να δημιουργηθεί για τους υπηκόους τρίτων χωρών καθιερωτός αντίστοιχο με αυτό που ισχύει για τους υπηκόους της ΕΕ, σύμφωνα με τους υφιστάμενους κανόνες για τη λήψη δακτυλικών αποτυπωμάτων σε εθνικό επίπεδο.
  2. Οι αναφορές σε ανώνυμα δεδομένα θα πρέπει να αφαιρούνται από την πρόταση και να αντικατασταθούν με ακριβείς αναφορές στη διαδικασία ψευδωνυμοποίησης.
  3. Τα δεδομένα προς αποθήκευση σε εθνικό επίπεδο σχετικά με τους καταδικασθέντες υπηκόους της ΕΕ και τους καταδικασθέντες υπηκόους τρίτων χωρών δεν θα πρέπει να κατηγοριοποιούνται διαφορετικά, αλλά να επεκταθεί το καθιερωτό που ήδη ισχύει επί του παρόντος για τους υπηκόους της ΕΕ (π.χ. «προαιρετικά δεδομένα», «πρόσθετα δεδομένα») και στους υπηκόους τρίτων χωρών.
  4. Η χρήση του συστήματος φίλτρου ευρετηρίου θα πρέπει να περιορίζεται μόνο στα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των υπηκόων τρίτων χωρών, κατηγορία προσώπων στην οποία δεν θα πρέπει να περιλαμβάνονται οι υπήκοοι της ΕΕ που έχουν επίσης την ιδιγένεια τρίτης χώρας.

⁽¹⁾ Απόφαση-πλαίσιο 2009/315/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2009, σχετικά με τη διοργάνωση και το περιεχόμενο της ανταλλαγής πληροφοριών που προέρχονται από το ποινικό μητρώο μεταξύ των κρατών μελών (Απόφαση-πλαίσιο) (ΕΕ L 93 της 7.4.2009, σ. 23).

⁽²⁾ Απόφαση 2009/316/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 6ης Απριλίου 2009, σχετικά με τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Συστήματος Πληροφοριών Ποινικού Μητρώου (ECRIS) κατ' εφαρμογή του άρθρου 11 της απόφασης-πλαισίου 2009/315/ΔΕΥ (ΕΕ L 93 της 7.4.2009, σ. 33).

⁽³⁾ Αιτιολογική έκθεση της πρότασης, σ. 3.

⁽⁴⁾ Γνωμοδότηση του ΕΕΠΔ σχετικά με την πρόταση απόφασης-πλαισίου του Συμβουλίου σχετικά με τη διοργάνωση και το περιεχόμενο των ανταλλαγών, μεταξύ των κρατών μελών, πληροφοριών που προέρχονται από το ποινικό μητρώο (COM(2005) 690 τελικό) (ΕΕ C 313 της 20.12.2006, σ. 26, παράγραφοι 15 και 18).

⁽⁵⁾ «Ευρωπαϊκό θεματολόγιο για την ασφάλεια» — Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, της 28ης Απριλίου 2015, COM(2015) 185 final.

39. Επιπλέον, ο ΕΕΠΔ διατυπώνει τις ακόλουθες συστάσεις για την ενίσχυση της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που υποβάλλονται σε επεξεργασία για τους σκοπούς του ECRIS για υπηκόους τρίτων χωρών:
1. Στο προσέμιο της πρότασης θα πρέπει να συμπεριληφθεί αναφορά στην οδηγία για την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, διευκρινίζοντας τη σχέση μεταξύ των πράξεων·
  2. Στις εκτελεστικές πράξεις που θα προτείνει η Επιτροπή θα πρέπει να προβλεφθούν περαιτέρω εγγυήσεις για την επεξεργασία δακτυλικών αποτυπωμάτων όσον αφορά τη διαδικασία καταχώρισης, την έμφαση στον βαθμό ακρίβειας και την εφαρμογή εφεδρικής διαδικασίας.

Βρυξέλλες, 13 Απριλίου 2016.

Giovanni BUTTARELLI

Ευρωπαϊός Επόπτης Προστασίας Δεδομένων
